

PETROGRAFICKÁ ANALÝZA KAMENNÝCH KADLUBOV

Eudmila Illášová

Kadluby boli veľmi dôležitou pracovnou pomôckou v kovolejárskom remesle. Na to, aby splnili svoj účel kvalitnej a pevnej odlievacej formy bolo potrebné vybrať vhodnú surovinu na ich výrobu. Od dobrej suroviny závisela trvácnosť formy a precíznosť vypracovania potrebného motívu – tvaru budúceho predmetu.

Ako najvýhodnejšie suroviny sa ukázali pieskovce, najmä tie, ktoré obsahovali viac ako 80 % kremenných zŕn, kremitý alebo kalcitový tmel. Vhodný, i keď ojedinelý bol aj tmel železitý. Zvýšený podiel klastických prímiesí, ktoré sú súčasťou mineralogického zloženia pieskovcov, ako napr. sľudy, živce, karbonáty a i. pôsobili vo väčšom množstve negatívne na kvalitu trvácnosti formy. Vápnité pieskovce, piesčité bridlice a im podobné materiály sa síce ľahko opracovávali do požadovaného tvaru, avšak ľahšie sa poškodili. Súdržnosť materiálu bola najvhodnejšia u pieskovcov s kremitým tmelom alebo kremité pieskovce s vápenným tmelom.

Súbor kadlubov je vyhotovený z piesčitých bridlíc (Vápnito–sľudnato–kremité pieskovce až bridlice. Do skupiny bridlíc ich zaraďuje pomerne vysoký obsah sľudy, najviac koncentrovaný na plochách slabo viditeľnej štiepatelnosti až lupenitosti).

Mikroskopická analýza

Z kadluba č. kat. 8 bol vyhotovený mikroskopický preparát na bližšiu charakteristiku suroviny, a najmä s cieľom pokúsiť sa zistiť miesto vystupovania a prípadného odberu suroviny na výrobu kadlubov.

Tmel: vápnitý až mierne ílovitý – 55 %

Prímiesi: vysoký obsah sľudy – sericitu do 30 % a klastické zrnká karbonátov a kremeňa – 15 %.

Na organické zvyšky sterilné.

Oxidy železa nerovnomerne rozložené, v mikroskopickom reze spôsobujú tmavé (nevhodné) pozadie pre expozíciu.

Surovinou kadlubov sú sľudnaté vápnité, mierne lupenité pieskovce až piesčité bridlice.

Záver

Lokalita Veselé sa nachádza na Tmavskej sprašovej pahorkatine. Od juhovýchodných svahov najbližšieho pohoria – Malých Karpát – je vzdušnou čiarou vzdialená približne 10 km.

Pieskovce a piesčito – sľudnaté bridlice patria pravdepodobne k sedimentom kriedy. Kriedové sedimenty vystupujú na území Slovenska pomerne ojedinele. Väčšie plochy sú na území Myjavskej pahorkatiny. Zaujímavé z nášho pohľadu je súvrstvie vrchnej kriedy v tzv. brezovskom vývoji. Túto flyšovú sedimentáciu tvoria sivé vrstevnaté pieskovce a vápnito – ílovité bridlice. Iba vzorka z pieskovca na kadlube č. 14 je hrubozrnejšia. Prejavuje sa to najmä na povrchu v dôsledku vyvetrania tmelu. I keď je vzorka o niečo hrubozrnejšia, patrí do tej istej kategórie ako predchádzajúce piesčité bridlice.

Zdroj ťažby, resp. dovozu suroviny na lokalitu Veselé pochádza z týchto oblastí, t.j. v širokom okolí od úpätia Myjavského pohoria smerom k Brezovej pod Bradlom.